

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت غذا و دارو

اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی،
آرایشی و بهداشتی

حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده
انواع آبمیوه، نکtar، نوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و کنسانتره

تجدید نظر اول : ۱۳۸۶

این ضوابط توسط اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی تدوین و تصویب شده است و هر
گونه دخل و تصرف و سوء استفاده توسط فرد، درون و بروون سازمانی و استفاده از متن ضوابط بدون ذکر مأخذ
مجاز نمی باشد.

بنام خدا

پیشگفتار:

روند رو به رشد تعداد واحدهای تولیدی صنایع غذایی و آشامیدنی و ایجاد تغییرات در تکنولوژی و تنوع و گوناگونی محصولات تولیدی، سبب گردید تا اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی از سال ۱۳۸۱ اقدام به تدوین مقررات و ضوابط جدید مناسب با علم روز غذا نماید. به این منظور تدوین ضوابط مذکور شامل حداقل ضوابط تاسیس و بهره برداری کارخانجات مختلف غذایی تا سال ۱۳۸۴ ادامه یافت ولیکن از تیر ماه سال ۱۳۸۵ سیاست تدوین ضوابط تغییر و مقرر گردید ضوابط فنی و بهداشتی برای تاسیس و بهره برداری واحدهای تولید و پسته بندی مواد غذایی بصورت ضابطه ای کلی تدوین گردیده و سایر موارد از جمله تجهیزات خط تولید، آزمایشگاه و ضوابط بهداشتی اختصاصی برای تولید هر محصول درضوابط جداگانه ای مختص به هر محصول تدوین و به تصویب پرسند.

برای معاهنگی با ترسیمه جهانی، ضوابط در مواقع لزوم اصلاح خواهد شد بدین منظور پیشنهادات مطرحه توسط کارشناسان اداره کل مورد بررسی قرار گرفته و پس از تائید توسط کمیته اجرایی، ضابطه اصلاح شده از طریق واحد اطلاع رسانی به اطلاع عموم خواهد رسید.

شایان ذکر است که ضوابط بر روی سایت معاونت غذا و دارو وزارت بهداشت (www.fdo.ir) موجود می باشد.

فهرست مطالب

صفحه		عنوان
۱		۱- مقدمه
۱		۲- هدف
۱		۳- دامنه کاربرد
۲		GMP - ۴
۳		GMP - ۶-۴ عمومی
۳		۷-۴ GMP اختصاصی
۳	۱-۲-۴	۸-۴-۱ اینبار شکر و سایر مواد پودری و مواد خشک
۳	۲-۲-۴	۹-۴-۲ اینبار سرد
۳	۲-۲-۴	۱۰-۴-۲ سیلوهای نگهداری میوه
۳		۱۱-۴-۵ تجهیزات خط تولید
۴	۱-۵	۱۲-۵-۱ حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید آبمیوه طبیعی
۵	۲-۵	۱۳-۵-۲ حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید آبمیوه از کنسانتره و نوشابه میوه ای بدون گاز
۵	۳-۵	۱۴-۵-۳ حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید نکtar از میوه
۶	۴-۵	۱۵-۵-۴ حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید کنسانتره
۶	۵-۵	۱۶-۵-۵ حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید انواع شربت
۷	۶-۶	۱۷-۶-۱ آزمایشگاهها
۷	۷-۶	۱۸-۶-۲ حداقل آزمایشات فیزیکو شیمیایی مورد نیاز
۸	۸-۶	۱۹-۶-۳ حداقل آزمایشات میکروبی مورد نیاز
۱۱	۹-۶	۲۰-۶-۴ حداقل لوازم و تجهیزات مورد نیاز در آزمایشگاه

لازم به ذکر است که موارد مندرج در کادر بعنوان توصیه می باشد

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مراقب غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده انواع آبمیوه، نکtar، نوشابه میوه‌ای بدون کاز، شربت و
کنسانتره

۱- مقدمه

از آنجاکه شرایط آب و هوایی معتدل ایران، جهت کشت انواع میوه‌ها و مرکبات بسیار مناسب و مطلوب می‌باشد، و از طرفی ضایعات محصولات کشاورزی قابل توجه است، استفاده از روشهای علمی و تکنولوژی تولید فرآورده‌های جانبی و آموزش‌های صحیح و اصولی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

۲- هدف

هدف از تدوین این ضوابط تعیین حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده محصولات فوق می‌باشد.

۳- دامنه کاربرد

این ضوابط در مورد واحدهای تولید کننده شربت، کنسانتره و نوشیدنی‌های دارای آبمیوه (شامل آبمیوه طبیعی، آبمیوه از کنسانتره، نکtar و نوشابه میوه‌ای بدون کاز و نوشیدنیها) و آب سبزیجات و صیفی‌جات کاربرد دارد و جهت تاسیس کارخانه ضوابط فنی و بهداشتی ذکر شده در GMP عمومی نیز باید مد نظر قرار گیرد.

تعاریف و اصطلاحات

- آب میوه طبیعی

فرآورده ایست تخمیر نشده ولی قابل تخمیر که از فشردن میوه‌های سالم و رسیده، یوسیله روشهای مکانیکی بدست آمده و مستقیماً جهت نوشیدن مصرف می‌گردد.

- آب میوه از کنسانتره

فرآورده ایست که از رقیق شدن آبمیوه تخلیط شده (کنسانتره) با آب آشامیدنی تاریخی به غلظت مطلوب طبق استاندارد و به همراه سایر افزودنیهای مجاز بدست آمده و فرآیند حرارتی را طی می‌کند.

- نکtar

فرآورده‌ای است تخمیر نشده ولی قابل تخمیر که از اختلاط قسمتهای قابل خواراک میوه رسیده و سالم، یا کنسانتره آب میوه، آب و شکر و سایر افزودنیهای مجاز تهیه شده و به روشهای فیزیکی (پاستوریزاسیون) نگهداری و مستقیماً به مصرف می‌رسد.

- نوشابه میوه ای (بدون کار)

فرآورده ایست تغییر نشده ولی قابل تغییر که از اختلاط آب میوه یا تخلیق شده آن و یا پالپ
میوه به صورت ساده یا مرکب همراه با شیرین کننده یا بدون شیرین کننده، آب و افزودنیهای مجاز
بدست آمده و فرآیند حرارتی را طی می کند.

- آب میوه تخلیق شده (کنسانتره)

فرآورده ایست که از تخلیق آب میوه تغییر نشده به روشهای مکانیکی بدست آمده و با
روشهای فیزیکی نگهداری و بسته بندی می گردد.

- شربت

مخلوط شکر و آب و ماده اصلی شربت که بر حسب نوع شربت می تواند کنسانتره میوه، آب
میوه، سرمه، عرقیات یا عصاره های گیاهی باشد و می بایست به غلظت نهایی تعیین شده در استاندارد
مربوطه برسد.

- پوره

فرآورده ای است که از خرد نگردن بافت اصلی قابل خوراک (میان برد) میوه سالم تهیه شده و از
صفای های نهایی با قطر سوراخ حداقل ۸۴۱ / ۰ (الک با مش شماره ۲۰ در سیستم ASTM) عبور کرده
و پوست، هسته و بافت درشت آن جدا شده باشد.

تذکر

- هنگام صدور پروانه بهره برداری برای آبمیوه، به تفاوت تجهیزات مورد نیاز جهت تولید آبمیوه
طبیعی با سه مورد دیگر(آبمیوه از کنسانتره، نکtar و نوشابه میوه ای بدون کار و انواع نوشیدنیها)
توجه کافی شود.

- در تولید آب سبزیجات و صیفی جات به دلیل پار آلودگی میکروبی بالا می بایست جهت شستشو از خط
جداگانه ای به فاصله مناسب از بخش شستشو آبمیوه، استفاده گردد.اما سایر تجهیزات خط تولید
می توانند مشترک باشد.

- لازم به ذکر است هر نوع محصول تولیدی دیگر که در زیر مجموعه این تعاریف قرار نگیرد، تا زمانی که
استاندارد مربوط به آن تصویب گردد تحت عنوان نوشیدنی اطلاق می شود.

GMP -۴

جهت تاسیس واحد GMP عمومی و اختصاصی باید مد نظر قرار گیرد.

جمهوری اسلامی ایران

Fdop17071v2

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید گفته انواع آبیوه، شکار، نوشابه میوه‌ای بدون کاز، شربت و
کنسانتره

۱-۲ GMP عمومی

GMP عمومی شامل ضوابط فنی و بهداشتی واحدهای تولید و بسته بندی مواد غذایی می‌باشد که با کد Fdop10611v1 برروی سایت معاونت غذا و دارو وزارت بهداشت (www.fdo.ir) موجود می‌باشد.

۲-۴ GMP اختصاصی

۱-۲-۱- انبار شکر و سایر مواد پودری و مواد خشک

- رطوبت نسبی آن باید حداقل ۶۰ درصد بوده و مجهز به وسیله اندازه گیری تغییرات رطوبت نسبی باشد.

- برای نگهداری شکر در انبار باید از پالت (فلزی و ضد زنگ و یا پلاستیکی) استفاده گردد.
روش چیدن گونی های شکر در انبار باید به طور مرتب بوده و رعایت حداقل ۵ سانتی متر فاصله از دیوارها و ۶ سانتی متر بین ردیفهای بسته بندی شکر ضروری است.
*سیلوی شکر مجهز به پمپ هوا جهت انتقال شکر به خط تولید پس از عبور از میدان مقناطیسی (آهن ربا) باشد

۱-۲-۲-۴- انبار سرد و سردخانه زیر صفر

جهت انبار کردن برخی از کنسانتره ها

۱-۲-۳- سیلوهای نگهداری میوه

ظرفیت سیلوها باید متناسب با نوع میوه و ظرفیت واحد تولیدی باشد. همچنین باید جنس آن متناسب با نوع میوه باشد.

۱-۵- تجهیزات خط تولید

محصول تولید شده مطابق با تکنولوژیهای روز دنیا باید بتواند همواره کلیه خصوصیات محصول نهایی ذکر شده در استانداردهای معنبر و یا ضوابط اعلام شده از سوی این اداره کل را تامین نماید.

۱-۱-۵- حدائق تجهیزات مورد نیاز برای تولید آبمیوه طبیعی

- سیلو جهت تحويل و ذخیره میوه
- نقله بالابر مجهز به دوش آب
- میز شستشوی غلطکی با آب افشار یا هلیس مشبک با آب افشار

(۱)

Fdop17071v2

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   معاونت غذا و داروی   اداره کل نظارت بر مراد غذایی و بهداشتی
حدائق فضایی و بهداشتی واحدهای تولید کننده انواع آبمیوه، نکtar، خوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسانتره

- میز سورینگ نسخه ای
- مخزن آنزیم به همراه پمپ دوران مش آنزیم که به دستگاه خرد کن مرتبط است.
- دستگاه خرد کن (با توجه به نوع میوه)
- مش هیتر (با توجه به نوع میوه)
- مش تانک
- دستگاه پرس جهت آبکری
- سیلو یا مخزن تقاله و تجهیزات مربوطه
- مخزن ذخیره آبمیوه خام
- پاستوریزانتور
- مخازن آبمیوه زنی (در صورت تولید آبمیوه شفاف)
- فیلتراسیون به کمک دستگاههایی از قبیل فیلتر خلاء، فیلتر پرس، فیلتر کاغذی و اولترافیلتر و نظایر آن (در صورت تولید آبمیوه شفاف)
- مخازن آبمیوه صاف شده
- پاستوریزانتور
- پرکن (Cold Filling) و یا (Hot Filling)
- توپل و با حوضچه خنک کن و دمنده هوا (جهت خنک کردن) در صورت استفاده از سیستم Hot Filling
- دستگاه جت پرینتر
- دستگاه نی چسبان در صورت نیاز
- بسته بندی در کارتن یا شرینگ

تذکر ۱

برای انتقال مایعات در خط تولید آبمیوه از پمپ های سانتریفوژی استفاده می شود.

تذکر ۲

در خصوص آب میوه های ذیل علاوه بر تجهیزات فوق دستگاههای ذکر شده نیز مورد نیاز می باشد.

- آب انکور
- * خوشه گیر انکور

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   معاونت غذا و نارو   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق هنرمندانه فنی و بهداشتی واحدهای تولید کننده انواع آبمیوه، نکtar، نوشابه میوه ای بدون کان، شربت و
کنسانتره

- آب آبلالو

* مسته گیر آبلالو

- آب مریخان

* دستگاه برس ذنبی

* دستگاه پوست گیر

* دستگاه اسانس گیر

* دستگاه آبگیری پرقال

* صافی

* دستگاه گویز از مرکز برای صاف شدن نهایی (دستگاه روغن گیر) - در این دستگاه روغنها وارد شده به آب میوه که عمدتاً دلیمونن است، درجهای ۶۰ درجه سانتی گراد با تبخیر ۲ تا ۶ درصد آبمیوه جدا می شود. در این دستگاه اکسیژن موجود در آب میوه نیز جدا می شود.

۲-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید آبمیوه از کنسانتره و نوشابه میوه ای بدون کان

- مخزن از جنس مناسب جهت تعامیں با مواد غذایی استیل مجهز به همزن جهت تهیه شربت (آب و شکر)

- مخزن از جنس مناسب جهت تعامیں با مواد غذایی (استیل) مجهز به همزن (مخلوط کردن مواد اولیه)

- فیلتر یا صافی

- مخزن تغیری قابل از پاستوریزاسیون

- دستگاه هواگیر (در صورت نیاز)

- پاستوریزاتور

- مخزن تغیری آبمیوه

- پرکن (Cold Filling و یا Hot Filling)

- تونل و یا حوضچه خنک کن و دمنده هوا (جهت خنک کردن) در صورت استفاده از سیستم

Hot Filling

- دستگاه جت پرینتر

- دستگاه نی چسبان در صورت نیاز

- بسته بندی در کارتن یا شرینگ

۳-۵- حداقل تجهیزات مورد نیاز برای تولید نکtar از میوه

در صورتی که نکtar را از میوه تازه تهیه نمایند، تجهیزات مورد نیاز برای تولید نکtar هر میوه مشابه با تجهیزات بخش تولید آبمیوه به انضمام تجهیزات ذیل می باشد.

- مخزن از جنس مناسب جهت تعامیں با مواد غذایی (استیل) دو جداره مجهز به همزن جهت تهیه شربت

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   معاونت غذا و نارو   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحد های تولید کننده انواع آبیوه، نکtar، نوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسانتره

- مخزن فرمولاسیون مجهز به همزن
- مخزن ذخیره نکtar
- دستگاه هواگیر (در صورت نیاز)

۵-۲- حدائق تجهیزات مورد نیاز برای تولید کنسانتره

کنسانتره یا عصاره تقطیل شده را از تقطیل آب میوه یا مركبات در خلام نسبی بدست می آورند.
تجهیزات مورد نیاز برای تولید کنسانتره، شامل لوازم و تجهیزات تولید آبیوه به انضمام تجهیزات ذیل
می باشد.

- ارایت اور تحت خلاء به انضمام تجهیزات جانبی آن

- سیستم خنک کننده

- مخازن ذخیره کنسانتره میوه مجهز به همزن جهت پکنواخت سازی آن

- پمپ تخلیه کنسانتره

- پرکن در صورت وجود سیستم بسته بندی کنسانتره آبیوه

تذکر

نوع پمپ های مورد استفاده در خدا کنسانتره مذکور پمپ می باشد

۵-۳- حدائق تجهیزات مورد نیاز برای تولید انواع شربت

- مخزن از جنس مناسب جهت تماس با مواد غذایی استیل برای تهیه شربت (آب + شکر)

- مخزن از جنس مناسب جهت تماس با مواد غذایی استیل دوجداره جهت پخت میوه (در صورت تهیه
شربت میوه)

- مخزن فرمولاسیون

- صافی

- دستگاه هواگیر

- پاسخوریز اتود

- دستگاه پرکن

- سیستم شستشوی ظروف بسته بندی

- کانال یا دیل متعرک و دوش آب برای شستشوی ظروف پر شده

- لوازم اتیکت زدنی و کارتن و غیره

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   معاونت غذا و دارو   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشت
حدائق هبوبیط لئنی و بهداشتی واحدی تولید کننده انواع آبیوه، نکثار، فوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسانتره

۶- آزمایشگاهها

کلیه آزمایشات باید مطابق با آخرین تجدید نظر استانداردها و ضوابط اعلام شده از طرف

وزارت بهداشت باشد.

۱- حدائق آزمایشات فیزیکو شیمیایی مورد نیاز

- رنگ
- ملعم و بو
- مواد خارجی (شن و خاک، حشرات، دانه و پوست)
- پری طرف
- کبری شفافیت
- گوشت میوه
- اندازه گیری پریکس (مواد جامد محلول در آب)
- اندازه گیری خاکستر
- اندازه گیری قند پس از هیدرولیز
- ساکارز
- PH -
- اسیدیته
- اندازه فرمالین
- میزان ویتامین C
- وزن مخصوص
- عصاره خشک
- قلیائیت خاکستر
- ویسکوزیته ظاهری
- تعیین الكل اتیلیک
- هیدروکسی متیل فور فورال روش کمی و کیفی
- اندازه گیری روغنهاي فرار
- اندازه گیری تانن
- اندازه گیری اتیدرید سولفورو
- اندازه گیری قند احیاء و کل
- تست تکمیل عدم وجود اسید بنزوئیک
- اندازه گیری باقی مانده سوم دفع آفات نباتی ، فلزات سنگین و هاتولین (۲ بار در سال)

بازار بدهاشت درمان و آمرزش پزشکی   معاونت غذا و دارو   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط لقی و بهداشتی واحد فای توپید کننده انواع آبمیوه، نکtar، قوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسافتله

- اندازه گیری مواده زیر برای آب مورد استفاده

PH -

- قلیاچک

- سختی (تام، کل و دائم)

- اسیدیوت

- کلر

- نر صورت نیاز به تصفیه خانه اندازه گیری BOD و COD آب

تبصره مهم :

جهت بررسی میزان مایکروکسینها (پاتولین) ، فلزات سنگین و املاح معدنی نیاز به دستگاههای Atomic Absorption , Flame Photometer و TLC ... می باشد که کارخانجات می توانند با آزمایشگاهی آکرودیتیه دارای تجهیزات فوق قرارداد حفتمد شوند و پاسخ معترض را دریافت نمایند.

۲-۲- حداقل آزمایشات میکروبی مورد نیاز

طایق با آخرين تجدید نظر استاندارد ملی ایران به شماره های ۲۴۱۹ و ۷۲۷۶ می باشد

حداقل مواد شیمیایی مورد نیاز در آزمایشگاه شیمی

- کلرو آمنیکل

- اسید کلرید روک مرک

- اسید مالیک

- اسید سیتریک

- اسید اسکوربیک خالص

- اسید نارتاریک

- بتاکاروتون

- سیبلکاژل

- پکتین

- زغال اکتو

- متیلن بلو

- ارتو ترولوئیدین

- پاراتولوئیدین

- قوشین

- سدیم کلراید
- پتاسیم کلراید
- آب مقطمر
- استفون
- اتر
- روغن کرهچ
- دی کرومات پتاسیم
- کلرود مینیزیم
- آمونیم هبتا مولیبدات مرک
- سدیم سولفات مرک
- سدیم بی سولفات مرک
- پتاسیم دی هیدروژن فسفات مرک
- محلول نشاسته وید
- نشاسته (استارچ) مرک
- یودور پتاسیم مرک
- بی کربنات سدیم مرک
- سولفات مس مرک
- آمونیم نفتول سولفورنیک اسید E.D.T.A.
- آمونیاک مرک
- کلرور آمونیم مرک
- سود سوز آور مرک
- ادیوکرم بلاک تی
- متانول مرک
- اسید سولفوریک مرک
- هفلن لئالقین (BHD)
- متیل اورانز
- اتانول مرک
- نیترات نقره مرک
- کرومات پتاسیم مرک
- استات سرب و روی

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
عادل ضوابط فنی و بهداشتی واحد های تولید کننده انواع آبمیوه، نکتار، موشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسافتره

- تارتات مخفیغیر سدیم و پتاسیم
- گلوکز خالص
- ساکاروز خالص
- اسید فسفریک
- نیترو کرومیک
- نیو سولفات سدیم
- قفسیک اسید
- متا فسفریک اسید
- دی کلروفل ایندوفتل
- درزسینول
- ایزوپروپانول
- سیانور روی
- اسید بار بی ترویک
- محلول بافر
- ایزو پروپانول
- اگزالت سدیم و پتاسیم خشک
- پرمکنات پتاسیم
- کربنات کلسیم
- دی سولفات سدیم اندیکلوفین
- انواع نیترات زولها
- کریستال و یوله
- روغن سدر
- ترا کلرور کربن
- فروسیانور پتاسیم
- اسید استیک
- فرمالدئید٪۲۵

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی   معافیت غذا و دارو   اداره کل نظارت بر مواد غذایی و بهداشتی
حدائق ضوابط فنی و بهداشتی واحد های تولید کننده انواع آبمیوه، نکtar، فوشابه میوه ای بدون گاز، شربت و
کنسانتره

- حدائق محیط های کشت مورد نیاز در آزمایشگاه میکروبی
- محیط کشت پلیت کانت آکار
  - محیط کشت سایبروز دکستروز آکار (S.D.A)
  - محیط کشت اورنج سرم آکار
  - محیط کشت N.A (نوترینت آکار)

۳-۶- حدائق لوازم و تجهیزات مورد نیاز در آزمایشگاه

- دستگاه آب مقطع کبری
- اتو قابل تنظیم در ۱۰۰ تا ۱۰۵ درجه سانتی گراد
- فرر
- هات پلیت
- انواع رفرانکترومتر
- میکرومتر
- کولیس عقربه ای و دیجیتال
- بن ماری
- شیکر
- ترازوی بیست کیلویی
- ترازوی آنالیتیکال با دقیق ۰/۰۰۱
- ویسکوزیمتر
- PH متر الکتریکی
- انواع بورت
- بین پت (ساده و حباب دار)
- انواع مزور
- انواع بشر (۴۰۰-۲۵۰ میلی لیتری)
- انواع ارلن (ساده و درست عباره ای)
- بین سنت
- انواع بالن ژوژه
- دستگاه TDS متر
- انکوباتور ۲۵ و ۲۷ درجه
- انکوباتور یخچال دار
- انواع بالن حجمی

- قیف بروخته
- دسیکاتور یا ماده جاذب الرطوبه موثر
- کوره الکتریکی
- کاغذ شناساگر
- کاغذ صافی
- مخلوط کن
- سانتریفیوژ
- پیکرومتر
- ↳ الک هایی با مشاهی متقارن
  - کهنسول چینی یا پلاتینی
  - اسپکتروفتو متر (در صورت توان)
  - هیرد
  - سنگ جوش
  - فیلتر برقی
  - پنتریدیش دریدار
  - انواع تومو متر الکلی ، جیره ای و دیجیتال
  - هارون بلوری
  - لام و لامل هاوارد
  - کیت کلر
  - پمپ هوا
  - تست کامل دستگاه دریندی
  - چراغ اولترا ویوله
  - کرنومتر
  - میکرومتر
  - پردار بین پت
  - پوأر بورت
  - مانومتر تعیت خلاء
  - یفحال
  - انرکلاو